

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA

Obor Provoz a ekonomika

Katedra statistiky

Bakalářská práce

STATISTICKÉ HODNOCENÍ FINANCOVÁNÍ KULTURY

Vypracoval:
Vedoucí bakalářské práce:

Ondřej Šajner
doc. RNDr. Bohumil Kába, CSs.

© 2011 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Akademický rok 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ondřej Šajner

obor Provoz a ekonomika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název tématu: **Statistické hodnocení financování kultury**

Struktura bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Literární rešerše
4. Výsledky práce
5. Závěr
6. Seznam literatury
7. Přílohy

Rozsah původní zprávy: 30 - 40 stran

Seznam odborné literatury:

1. ČSÚ: Statistické ročenky České republiky, ČSÚ, Praha 2003 - 2007
2. Hindls, R.: Metody statistické analýzy pro ekonomy, Management Press, Praha 2000
3. Kába, B., Svatošová, L.: Matematická statistika I, PEF ČZU, Praha 2006
4. Svatošová, L., Kába, B.: Statistické metody I, PEF ČZU, Praha 2008
5. www.mkcr.cz
6. www.mmr.cz
7. www.mfcr.cz

Vedoucí bakalářské práce: **doc. RNDr. Bohumil Kába, CSc.**

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2010

Kába

Vedoucí katedry

Jan

Děkan

V Praze dne: 19.11.2008

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Statistické hodnocení financování kultury" jsem vypracoval samostatně a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury závěr práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2011

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval panu doc. RNDr. Bohumilu Kábovi, CSs. za odborné vedení při zpracování této bakalářské práce.

STATISTICKÉ HODNOCENÍ FINANCOVÁNÍ KULTURY

STATISTICAL ASSESSMENT OF CULTURAL FINANCING

Souhrn

Tato bakalářské práce se zabývá hodnocením financování kultury za roky 1991 až 2009. V teoretické části bude popsán současný stav a způsob financování kultury ČR, včetně dokumentů a právních norem, které řeší danou problematiku. Ve vlastní práci bude za pomoci vhodných nástrojů statistické analýzy zhodnocen vývoj celkových výdajů na kulturu a zároveň predikován vývoj pro roky 2010 až 2012.

Summary

This thesis deals with the evaluation and financing of culture for the years 1991 to 2009. The theoretical part will describe the current status and funding of culture, including documents and legislation that address the issue. In our own work using the appropriate tools of statistical analysis evaluated the development of total expenditure on culture and also predicted further development for next season.

Klíčová slova:

Kultura
Ministerstvo kultury
Územně samosprávné celky
Veřejné rozpočty
Zdroje financování kultury
Reforma veřejné správy
Časové řady

Keywords:

Culture
Ministry of Culture
Local Governments
Public Budgets
Sources of financing culture
Public administration reform
Time series

OBSAH

1.	ÚVOD	8
2.	CÍL PRÁCE A METODIKA	9
2.1.	Cíl práce	9
2.2.	Metodika	9
2.2.1.	Základní pojmy	9
2.2.1.1.	Časová řada	9
2.2.1.2.	Časové řady a jejich členění	9
2.2.1.3.	Časové řady a jejich srovnatelnost	10
2.2.2.	Základní charakteristiky časových řad	10
2.2.2.1.	Absolutní charakteristiky	11
2.2.2.2.	Relativní charakteristiky	11
2.2.2.3.	Průměry hodnot časové řady	12
2.2.3.	Složky časové řady	13
2.2.4.	Vyrovňávání neperiodických časových řad	14
2.2.5.	Trendové funkce	14
2.2.6.	Index korelace	15
2.2.7.	Reziduální směrodatná odchylka	15
3.	LITERÁRNÍ REŠERŠE	17
3.1.	Definice kultury	17
3.2.	Dělení kultury	17
3.3.	Subjekty kultury	18
3.3.1.	Ministerstvo kultury České republiky	18
3.3.2.	Kraje	18
3.3.3.	Obce	19
3.3.4.	Příspěvkové organizace	20
3.4.	Související dokumenty a právní předpisy	20
3.5.	Zdroje financování kultury	21
3.5.1.	Financování kultury z veřejných rozpočtů	22
3.5.1.1.	Ministerstvo kultury	22
3.5.1.2.	Územní samosprávné celky	26
3.5.1.3.	Státní fondy	26
3.5.2.	Podpora kultury ze soukromých zdrojů	28
3.5.3.	Financování kultury z fondů EU	28
3.6.	Neziskové organizace v oblasti kultury	29
3.6.1.	Státní neziskové organizace	30
3.6.2.	Nestátní neziskové organizace	32
3.7.	Kulturní politika	32
3.7.1.	Východiska	33
3.7.2.	Vize	33
3.7.3.	Cíle, úkoly, opatření	34
4.	VÝSLEDKY PRÁCE	38
4.1.	Souhrnný vývoj financování kultury	38
4.2.	Vývoj výdajů Ministerstva kultury České republiky	39
4.3.	Vývoj výdajů územních samosprávných celků na kulturu	43
4.4.	Vývoj výdajů veřejných rozpočtů na kulturu	47
5.	ZÁVĚR	52
6.	SEZNAM LITERATURY	54

1. ÚVOD

Motto

„Já myslím, že civilizace není dobrá, když je bez kultury. Člověk potřebuje ke štěstí a spokojenosti nejenom pohodlí tělesné, ale i duševní. Kultura a civilizace musí jít ruku v ruce.“

Jan Werich

Slovo kultura má původ v latinském slově colere - pěstovat, tedy „co je pěstováno“, kterým se původně označovalo pěstování užitkových plodin.

Kultura jako aspekt života se týká každého člověka. Pomáhá jedinci stejně jako společnosti se posouvat dále, připomíná nám naši historii, kdo jsme, kam směřujeme, uvědomění si čím se lišíme od ostatních národů, stejně tak nám pomáhá si uvědomovat naše geopolitické ukotvení ve světě. Někdy kulturu mohou tvořit nehmotné a tedy těžko souměřitelné statky a jindy naopak statky hmotné podoby, které lze statisticky, matematicky nebo finančně měřit a srovnávat.

Tato bakalářská práce si dává za úkol základní definování kultury v ČR, její institucionální a společenské zakotvení, definování zdrojů financování a pomocí nástrojů statistické analýzy zhodnocení vývoje financování a předpověď pro další období.

Kultura má nejen reprezentativní, výchovnou a integrační funkci, ale je také samostatným ekonomickým odvětvím s rostoucím potenciálem. Je financována veřejnými rozpočty na všech úrovních, soukromými zdroji a zároveň je i zdrojem finančních příjmů jako samostatný ekonomický obor. V neposlední řadě je také prostředím generujícím zaměstnanost, cestovní ruch a exportní artikl České republiky.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1. Cíl práce

Předmětem této práce je analýza a zhodnocení financování kultury v České republice. Jako zdroje budou využity ukazatele:

- výdaje Ministerstva kultury ČR
- výdaje územních samosprávných celků, tedy krajů a obcí
- veřejných rozpočtů celkem.

Pomocí vhodně zvolených nástrojů časových řad bude zhodnocen vývoj v letech 1991 až 2009. Na základě tohoto zhodnocení budou identifikovány odpovídající trendové modely a s jejich pomocí budou konstruovány extrapolační předpovědi analyzovaného vývoje pro období 2010 až 2012.

2.2. Metodika

2.2.1. Základní pojmy

2.2.1.1. Časová řada

Metodologie této práce vychází z analýzy a postupů časových řad. Bylo tedy nutné se seznámit s problematikou financování kultury z veřejných rozpočtů, definice informačních zdrojů, jakož i vytvoření potřebných datových zdrojů nutných ke statistickému hodnocení.

Základním prostředkem statistické analýzy hromadných jevů a jejich dynamiky je časová řada. Tu definujeme jako množinu pozorování kvantitativní charakteristiky neboli ukazatele uspořádané v čase. Jednotlivé úrovně závislé proměnné veličiny Y jsou uvažovány jako funkce času.

2.2.1.2. Časové řady a jejich členění

Časové řady můžeme členit z několika hledisek. Podle charakteru ukazatele je dělíme na okamžikové, kdy jsou hodnoty zaznamenávány v určitém okamžiku případně

datu a na časové řady intervalové, které vyjadřují kolik událostí, věcí, případů apod. se nahromadilo, spotřebovalo či vzniklo za určitý časový interval.

Podle periodicity daného ukazatele mluvíme buď o časových řadách krátkodobých (periodicita ukazatele do 1 roku) nebo o časových řadách dlouhodobých (periodicita ukazatele 1 rok a více).

Podle toho, zda pracujeme s řadou neupravených hodnot ukazatelů, se jedná o časovou řadu původních hodnot. Naopak při napočtení určité statistické charakteristiky (součet, průměr, poměr atd.) z jedné nebo více časových řad původních hodnot, hovoříme o časové řadě odvozených charakteristik.

Podle způsobu vyjádření ukazatelů se jedná o časovou řadu naturálních ukazatelů (např. kg, tuny v hodnocení produkce) nebo časové řady peněžních ukazatelů.

2.2.1.3. Časové řady a jejich srovnatelnost

Každá časová řada musí být časově, prostorově a věcně srovnatelná. Aby bylo možno přistoupit ke statistickým analýzám, musí být splněny všechny tyto 3 podmínky.

Časová srovnatelnost předpokládá dodržení stejné časové délky všech intervalových ukazatelů.

Prostorová srovnatelnost představuje dodržení prostorového celku, například časové řady vztahující se k určitým geografickým územím, stejně vymezenému odvětví nebo stejné organizační struktuře.

Věcná srovnatelnost vyjadřuje, že všechny údaje dané časové řady musí být stejně obsahově vymezené. Nelze tedy provádět srovnání, pokud se v průběhu času změnilo obsahové vymezení daných údajů nebo dojde-li ke změně metodiky výpočtů.

2.2.2. Základní charakteristiky časových řad

Za účelem popsání dynamiky vývoje časových řad, tedy pro analýzu rychlosti změn hodnot sledovaného ukazatele v závislosti na čase, lze použít různé statistické charakteristiky. Ty nejčastější jsou:

..

2.2.2.1. Absolutní charakteristiky

Absolutní charakteristiky nám umožňují porovnání hodnot jednotlivých členů časových řad.

První absolutní diference neboli absolutní přírůstky pro hodnoty časové řady $y_t = 1, 2, \dots, n$, charakterizujeme jako absolutní přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele v určitém období (okamžiku) proti období (okamžiku) bezprostředně předcházejícímu:

$$dy_t = y_t - y_{t-1} \quad t = 2, 3, \dots, n$$

přičemž počet prvních absolutních diferencí je celkem $n-1$.

Druhá absolutní diference popisuje absolutní zrychlení, respektive zpomalení vývoje v popisované časové řadě a udává, o kolik byl následující přírůstek větší případně menší než předcházející:

$$d^{(2)}y_t = dy_t - dy_{t-1} = y_t - 2y_{t-1} + y_{t-2}, \quad t = 3, \dots, n.$$

přičemž celkový počet druhých diferencí je $n-2$.

2.2.2.2. Relativní charakteristiky

Relativní charakteristiky růstu respektive poklesu jsou bezrozměrné veličiny vyčísлюjící postupnou rychlost změn hodnot v časové řadě.

Koeficient růstu charakterizuje relativní postupnou rychlost změn hodnot v časové řadě, pokud je vyjádřen v % nazýváme jej tempo růstu, řetězový index:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \quad t = 2, 3, \dots, n,$$

Bazický index se používá pro porovnání hodnoty vzhledem ke zvolenému základnímu období neboli bází

$$I_{t/1} = \frac{y_t}{y_1} * 100 \quad t = 2, 3, \dots, n,$$

2.2.2.3. Průměry hodnot časové řady

Aritmetický průměr charakterizuje úroveň ukazatelů intervalových časových řad:

$$\bar{y} = \frac{y_1 + y_2 + y_3 + \dots + y_n}{n} * 100$$

Chronologický průměr stanovuje též úroveň ukazatelů intervalových řad

$$\bar{y} = \frac{\frac{y_1 + y_2}{2} + \frac{y_2 + y_3}{2} + \dots + \frac{y_{n-1} + y_n}{2}}{n - 1}$$

Průměrný absolutní přírůstek udává, o kolik se průměrně k určitému období změnil zkoumaný ukazatel:

$$\bar{y} = \frac{\frac{y_1 + y_2}{2} + \frac{y_2 + y_3}{2} + \dots + \frac{y_{n-1} + y_n}{2}}{n - 1}$$

Průměrný koeficient růstu, který má smysl u řad s monotónním vývojem, je definován jako geometrický průměr jednotlivých koeficientů k_t :

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} \cdot \frac{y_3}{y_2} \cdot \dots \cdot \frac{y_n}{y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

2.2.3. Složky časové řady

Při modelování časových řad vycházíme z předpokladu, že mají několik základních složek. Tyto složky jsou tři a jedná se o:

Trend T_t – charakterizuje dlouhodobou celkovou a hlavní tendenci vývoje časové řady. Může být klesající nebo stoupající. Pokud hodnoty ukazatele oscilují kolem určité úrovně, jedná se o časovou řadu s konstantním trendem.

Periodická složka P_t – je důsledek působení periodicky se opakujících faktorů na sledovaný jev a projevuje se periodickými výkyvy ukazatelů časové řady okolo trendu a podle délky rozlišujeme:

- cyklické kolísání - perioda delší než jeden rok
- sezónní kolísání - délka jeden rok
- krátkodobé - výkyvy kratší než jeden rok

Náhodné kolísání E_t - je vyvoláno působením vedlejších faktorů náhodného charakteru a projevuje se drobnými, ojedinělými nebo nepravidelnými výkyvy časové řady a není způsob jakým je předvídat.

Proces utváření hodnoty daného ukazatele v čase můžeme tedy vyjádřit pomocí následujícího modelu:

$$y_t = T_t + P_t + E_t,$$

kde T_t je trendová složka, P_t periodická složka a E_t náhodná složka.

Uvedený model se označuje jako aditivní model a je doporučován v těch situacích, kdy periodická složka má přibližně stálou amplitudu výkyvu. Jestliže se tato amplituda v čase zvětšuje, je doporučován takzvaný multiplikativní model, v němž jsou jednotlivé složky vynásobeny. To znamená:

$$y_t = T_t \cdot P_t \cdot E_t.$$

2.2.4. Vyrovnávání neperiodických časových řad

Základním způsobem při analýze neperiodických časových řad je vystižení základní tendence jejich vývoje neboli stanovení trendu. Trend určíme metodami, které souhrnně nazýváme vyrovnávání časových řad, a to za pomoci určité matematické funkce. Nejčastější způsoby jsou:

Matematické vyrovnání pomocí metody klouzavých průměrů, kdy původní hodnoty časové řady jsou nahrazeny vypočtenými hodnotami klouzavých průměrů.

Analytické vyrovnání pomocí trendových funkcí, obdobou jednoduchých funkcí regresních, které využívají metodu nejmenších čtverců. Obsahují nezávislou proměnou čas (t_i) a závisle proměnou (y_i).

2.2.5. Trendové funkce

Při analýze dynamiky vývoje neperiodické časové řady máme k dispozici okruh několika trendových funkcí. Při samotném výběru se řídíme principem jednoduchosti, to znamená, že vybíráme takový model, který je z matematického hlediska nejjednodušší. Zároveň při volbě vhodného trendu vycházíme ze zjištěné hodnoty indexu korelace I a v případě lineárního trendu ze zjištěné hodnoty koeficientu korelace.

Čím vyšší budou hodnoty indexu, respektive koeficientu korelace (to znamená, budou-li se blížit hodnotě 1), tím lépe vybraný trendový model vystihuje zákonitosti vývoje dané časové řady.

Nejpoužívanější trendové funkce jsou:

Lineární:

$$y_i^t = a + b * t_i,$$

Mocninná

$$y_i^t = a * t_i^b,$$

Odmocninná

$$y_i^t = a + b * \sqrt{t_i},$$

Parabolická

$$y_i^t = a + b * t_i + c * t_i^2,$$

Exponenciální

$$y_i^t = a + b^t,$$

Logaritmická

$$y_i^t = a + b * \log t_i.$$

Strukturální parametry výše uvedených trendových funkcí (to znamená parametry a, b, případně c) se odhadují pomocí metody nejmenších čtverců. Princip této metody je uveden například v [6].

2.2.6. Index korelace

Index korelace neboli druhá odmocnina indexu determinace vyjadřuje stupeň přiléhavosti funkce ke skutečným údajům v časové řadě

$$I = \sqrt{\frac{S_e^2}{S_y^2}} \quad I \in \langle 0;1 \rangle,$$

kde

S_e^2 = rozptyl reziduí

S_y^2 = rozptyl hodnot v časové řadě.

2.2.7. Reziduální směrodatná odchylka

Pokud nastane v praxi častá situace, kdy hodnoty indexu korelace vybraných trendových funkcí jsou si velmi podobné, můžeme kvalitu vyrovnávání časové řady taktéž posoudit pomocí reziduální směrodatné odchylky. Čím bude hodnota této směrodatné odchylky nižší, tím bude model vhodnější.

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (y_t - y'_t)^2}{n - k}} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n e_t^2}{n - k}},$$

kde

e_t = rezidua

k = počet odhadovaných strukturálních parametrů dané trendové funkce.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1. Definice kultury

Definovat pojem kultura je vždy nelehký úkol a záleží na úhlu pohledu, stejně tak na subjektu, případně na účelu za jakým je definice vytvářena.

Z mnoha definic byla zvolena jako nejvýstižnější definice Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO), která definuje kulturu takto: „Kultura musí být považována za soubor distinktivních duchovních a hmotných, intelektuálních i citových rysů, které charakterizují společnost nebo společenskou skupinu, kultura zahrnuje vedle umění a písemnictví také způsoby života, způsoby soužití, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení“. [10]

3.2. Dělení kultury

Existují různá hlediska a přístupy, jež se pokoušejí rozčlenit oblasti kultury. Jedno z pojetí je vymezení sektoru kultura ve vztahu k ekonomice, kde se dají odvětví dělit podle činností, které spadají pod činnost Ministerstva kultury ČR.

To rozděluje kulturu následujícím způsobem:

- Oblast umění
- Oblast autorského práva
- Církev a náboženské společnosti
- Oblast památkové péče
- Kulturní dědictví (galerie a muzea)
- Hromadné sdělovací prostředky a kinematografie
- Oblast knižní kultury a knihoven. [12]

Naproti tomu Národní informační a poradenské centrum pro kulturu (NIPOS) zpracovávající každoroční statistiky kultury, dělí kulturu na tyto skupiny:

- Festivaly divadelní, filmové, hudební a taneční
- Divadla
- Audiovizuální díla

- Knihovny
- Kulturně vzdělávací a zájmová činnost
- Hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny
- Muzea a galerie
- Periodický tisk
- Neperiodické publikace
- Vydavatelé
- Výstavní činnost v oblasti profesionálního výtvarného umění a architektury
- Památkové objekty. [11]

3.3. Subjekty kultury

3.3.1. Ministerstvo kultury České republiky

Ministerstvo kultury ČR je ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro přípravu návrhů zákonů a jiných právních předpisů pro oblast rozhlasového a televizního vysílání, pro věci církví a náboženských společností, pro provádění autorského zákona, věci tisku včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro výrobu a obchod v oblasti kultury.

Ministerstvo bylo zřízeno zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. [12]

3.3.2. Kraje

Kraje jsou územní samosprávné celky, které disponují vlastním majetkem a vlastními příjmy a hospodaří podle vlastního rozpočtu za podmínek, které jim stanoví zákon. Pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.

Nejvyšším orgánem kraje je jeho volené zastupitelstvo, dalším důležitým orgánem kraje je rada kraje.

Zastupitelstvu kraje je mimo jiné vyhrazeno ve vztahu ke kultuře:

- koordinovat rozvoj územního obvodu

- zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, včetně schvalování jejich zřizovacích listin
- poskytovat dotaci občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným právnickým a fyzickým osobám působícím na území kraje v oblasti mládeže, sportu a tělovýchovy, sociálních služeb, podpory rodin, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany zvířat a životního prostředí v hodnotě nad 200.000,- Kč jedné fyzické nebo právnické osobě v kalendářním roce, nejedná-li se o účelové dotace z prostředků státního rozpočtu (do částky 200.000,- Kč má tuto pravomoc rada kraje). [5]

Krajské zřízení i pravomoci orgánů kraje upravuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajská zřízení).

3.3.3. Obce

Obce jsou veřejnoprávní korporací, vystupují v právních vztazích svým jménem a nesou odpovědnost, která z těchto vztahů vyplývá.

Nejvyšším orgánem obce je obdobně jako u krajského zřízení volené zastupitelstvo a dalším z důležitých orgánů rada obce.

Zastupitelstvu obce je mimo jiné vyhrazeno:

- schvalovat program rozvoje obce
- schvalovat rozpočet obce a jeho závěrečný účet
- rozhodovat o majetkových věcech obce
- zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny
- poskytovat dotací nad 50.000,- Kč v jednotlivých případech občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným právnickým a fyzickým osobám působícím v oblasti mládeže, sportu a tělovýchovy, sociálních služeb, podpory rodin, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany životního prostředí (do částky 50.000,- Kč má tuto pravomoc rada obce). [4]

Obecní zřízení i pravomoci orgánů obcí upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

3.3.4. Příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace jsou právnickou osobou a zřizují se za účelem plnění úkolů ve veřejném zájmu v různých oblastech (např. školství, zdravotnictví, kultury).

Hospodaří s finančními prostředky, které pochází od zřizovatele, dalších osob a také s prostředky získanými z vlastní činnosti.

Ve vztahu ke kultuře existují v České republice příspěvkové organizace zřizované Ministerstvem kultury České republiky a územně samosprávnými celky, tedy kraji nebo obcemi.

Právní postavení příspěvkových organizací upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), v platném znění a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. [13]

3.4. Související dokumenty a právní předpisy

Mezi stěžejní a výchozí dokumenty a právní předpisy upravující danou tematiku patří:

- Usnesení vlády České republiky č. 1452 ze dne 19. listopadu 2008 o Státní kulturní politice na léta 2009 až 2014
- Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě
- Zákon o státním rozpočtu České republiky
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů
- Zákon 209/2000 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a

sportu a o souvisejících změnách a o změně zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky, ve znění zákona č. 10/2001 Sb., a zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie
- Zákon 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících dokumentů
- Zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

3.5. Zdroje financování kultury

Mezi zdroje financování kultury patří veřejné zdroje, soukromé zdroje, příjmy z vlastní činnosti a zdroje z fondů EU.

Důležitým mezníkem ve způsobu financování kultury byl rok 2000, kdy proběhla reforma územní správy a územní samosprávné celky (obce, kraje) se začaly nemalou měrou podílet na financování kulturních institucí a to především v souvislosti se zákonem č. 157/2000 Sb., o převodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů a dále také zákonem č. 290/2002 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu a o souvisejících změnách a o změně zákona č. 157/2000 Sb., o převodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů.

Některé kulturní instituce, které byly dosud zřizovány Ministerstvem kultury České republiky, byly také převzaty do majetku krajů a postupně se v průběhu roku 2002 v rámci této reformy staly jednotlivé kraje a obce jejich zřizovateli.

3.5.1. Financování kultury z veřejných rozpočtů

Na přerozdělování veřejných prostředků na činnost kulturních subjektů se podílí Ministerstvo kultury ČR společně s územními samosprávnými celky.

Výdaje veřejných rozpočtů na kulturu v poměru k hrubému domácímu produktu jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 - Výdaje veřejných rozpočtů na kulturu v poměru k HDP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
HDP *)	2 189,20	2 352,20	2 464,40	2 577,10	2 781,10	2 970,30	3 204,10	3 557,70	3 689,00	3 627,20
na kulturu **)	14,5	15,2	16,25	17,4	19,3	19,7	22,3	22,8	23,2	25,7
v %	0,66	0,65	0,66	0,67	0,69	0,66	0,69	0,64	0,62	0,70

*) údaje o HDP převzaty z ČSÚ

**) součet výdajů kap. 334 (MK včetně výdajů na církve a náboženské společnosti) a kap. 700 (výdaje rozpočtů ÚSC), do roku 2002 (včetně) i rozpočty okresních úřadů

Zdroj: Mockovčiaková, A. *Financování kultury z veřejných rozpočtů v roce 2009 (2001-2009)*.

Údaje uvedené v této tabulce ukazují, že výdaje veřejných rozpočtů na kulturu se v období let 2000 až 2009 pohybovaly v rozmezí 0,62 – 0,7 % hrubého domácího produktu, tedy nedosáhly evropsky vytyčeného 1 %.

3.5.1.1. Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury je jednatelem českého státu ve věci podpory veřejných kulturních služeb. Okruh působnosti ministerstva je řízen stanovenými zákony a jinými obecně závaznými právními předpisy a úkoly plynoucích z členství České republiky v Evropské unii a ostatních mezinárodních uskupení a integračních seskupeních, pokud jsou pro Českou republiku závazné. Veškerá jeho činnost se řídí ústavními zákony, zákony a usneseními vlády. Ministerstvo zpracovává kulturní politiku, kterou předkládá vládě České republiky, a o které bude uvedeno více v následující části práce. [1]

Ministerstvo předkládá podklady nezbytné pro sestavení státního rozpočtu. Zaujímá stanoviska k návrhům, které jsou předkládány vládě České republiky, předkládá samo

zákony a jiné právní předpisy pokud spadají do jeho působnosti. Dále dbá ve věcech spadajících do jeho působnosti o zachování zákonnosti a činní podle zákonů potřebná opatření k nápravě. V neposlední řadě zabezpečuje úkoly související se sjednáváním mezinárodních smluv, mezinárodní spolupráce a styků, a úkoly které vyplývají pro Českou republiku z mezinárodních smluv a členství v mezinárodních organizacích. Ministerstvo kultury České republiky poskytuje také příspěvky z kapitoly 334 státního rozpočtu a zřizuje své příspěvkové organizace. [1]

Mezi příspěvkové organizace zřizované Ministerstvem kultury ČR patří např. Národní muzeum, Národní památkový ústav, Národní technické muzeum, Památník národního písemnictví, Památník Lidice, Památník Terezín, Technické muzeum v Brně, Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm a další. [12]

Celkový výčet příspěvkových organizací zřizovaných tímto ministerstvem je uveden v samostatné kapitole 3.6. Neziskové organizace v oblasti kultury této práce.

Kromě výše uvedeného Ministerstvo kultury poskytuje jako podporu kulturním subjektům od roku 1992 dotace, o které se původně směly ucházet pouze občanská sdružení, postupem času se možnost ucházet a čerpat dotace rozšířila také na ostatní fyzické a právnické osoby. Dotační řízení mají předem stanoveny podmínky, za kterých bude dotace poskytnuta. [9]

Činnost Ministerstva kultury ve vztahu k financování kultury je legislativně upraveno:

- Zákonem o státním rozpočtu
- Zákonem ČNR č. 239/1992 Sb., O státním fondu kultury české republiky, ve znění zákona č. 482/2004 Sb. a zákona č. 342/2006 Sb.
- Zákonem ČNR č. 241/1992 Sb., O státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, ve znění zákona č. 273/1993 Sb. a zákona č. 482/2004 Sb. a zákona č. 342/2006 Sb.
- Zákonem č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a změně některých souvisejících zákonů.

Vzhledem k tomu, že přímá ekonomická podpora ze strany státu ke kulturním institucím je prováděna finanční podporou přerozdělováním příjmu státního rozpočtu, tedy z příjmů od daňových poplatníků, Ministerstvo kultury ČR je povinno informovat

veřejnost, jakým způsobem byly tyto finanční prostředky využity. K 1. lednu 1991 proto zřídilo Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, které může dle zřizovací listiny užívat zkratku NIPOS.

NIPOS na svých internetových stránkách uvádí, že základním posláním NIPOS je podpora rozvoje kultury, především rozvoje kulturně společenských a tvůrčích aktivit občanů v místech a regionech, se zřetelem k oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit a k veřejnému užití autorských děl, poskytování informačních služeb a odborných konzultací orgánům a pracovníkům územní samosprávy, státní správy, občanských sdružení, právníkům i fyzickým osobám a dalším subjektům, působícím v místní a regionální kultuře, a to na základě soustavného vytěžování teoretických a praktických poznatků z analytické a výzkumné činnosti v oblasti kultury, z vlastního výzkumu a s využitím odborných znalostí z různých oborů umělecké činnosti. Odborná činnost NIPOS je zaměřena rovněž na získávání a analýzu poznatků o obecné úloze a postavení veřejných služeb kultury v sociálně-ekonomickém rozvoji regionů. NIPOS je odborným pracovištěm pro rozvoj neprofesionálních uměleckých aktivit a estetické výchovy dětí a mládeže. [14]

Principy rozdělování prostředků ze státního rozpočtu se řídí zákonem č. 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů. Jaké množství finančních prostředků z veřejného rozpočtu bude použito na kulturu, je každoročně schvalováno v rámci státního rozpočtu České republiky, který má formu zákona. Pro Ministerstvo kultury je ve státním rozpočtu vyčleněna kapitola 334, ze které jsou poskytovány finanční prostředky na činnost a provoz příspěvkových organizací zřizovaných Ministerstvem kultury, příspěvky z grantových a dotačních programů a dále finance na činnost církví a náboženských společností, které rovněž spadají do působnosti tohoto ministerstva. Podíl prostředků Ministerstva kultury ČR na státním rozpočtu je uveden v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Podíl prostředků MK ČR na státním rozpočtu v mld. Kč, zaokrouhleno

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Státní rozpočet celkem	1 152,10	1 107,31	1 092,27	1 020,64	922,80	862,89
Z toho výdaje celkem. 334	7,84	7,94	8,30	7,10	6,50	6,55
Výdaje na kulturu v %	0,68	0,72	0,76	0,70	0,70	0,76
	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Státní rozpočet celkem	808,72	750,76	693,92	632,27	596,91	566,84
Z toho výdaje celkem. 334	6,23	4,81	4,76	5,37	5,24	4,40
Výdaje na kulturu v %	0,77	0,64	0,69	0,85	0,88	0,78
	1997	1996	1995	1994	1993	
Státní rozpočet celkem	524,67	484,38	432,74	350,81	329,89	
Z toho výdaje celkem. 334	3,78	3,53	3,32	2,97	2,40	
Výdaje na kulturu v %	0,72	0,73	0,77	0,85	0,73	

Zdroj: Mockovčiaková, A. Financování kultury z veřejných rozpočtů v roce 2009 (2001-2009).

Dalším dokumentem upravujícím tuto problematiku je vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, kde je v oddílu 33 upravena kultura, církve a sdělovací prostředky. V pododdílech přílohy této vyhlášky jsou dále více specifikovány jednotlivé oblasti kultury takto:

- Kultura
- Ochrana památek a péče o kulturní dědictví a národní a historické povědomí
- Činnosti registrovaných církví a náboženských společností
- Sdělovací prostředky
- Ostatní záležitosti kultury, církví a sdělovacích prostředků
- Výzkum a vývoj v oblasti kultury, církví a sdělovacích prostředků
- Ostatní činnosti v záležitostech kultury, církví a sdělovacích prostředků
- Zájmová činnost v kultuře
- Správa v oblasti kultury, církví a sdělovacích prostředků.

3.5.1.2. Územní samosprávné celky

Na financování kultury z veřejných rozpočtů se nemalou měrou podílí kromě Ministerstva kultury České republiky také územní samosprávné celky, tedy kraje a obce. Jak už bylo zmíněno v kapitole 3.3 této práce Subjekty kultury, kde byly územní samosprávné celky definovány, kraje a obce pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Mezi tyto potřeby patří i rozvoj kultury a samozřejmě další úkoly vyplývající jim ze zvláštních předpisů.

Kraje i obce hospodaří samostatně se svými rozpočty, které schvaluje nejvyšší orgán těchto samosprávních celků - zastupitelstvo kraje či obce, a ve kterých jsou zahrnuty výdaje na kulturu.

Po reformě veřejné správy v roce 2000 bylo zřízeno 14 krajů a postupně se majtková a i zřizovací odpovědnost přenesla z mnoha státních institucí právě na územní samosprávné celky, které se proto mohou podílet na vytváření finančních, koncepčních a legislativní předpokladů pro rozvoj kultury a mohou reagovat na aktuální potřeby svých občanů. Kraje i obce mají vlastní strategie a nástroje za účelem podpory kulturních subjektů a aktivit, které dále tyto subjekty vytvářejí. [1] [2]

Příspěvkové organizace, které kraje a obce zřizují a finančně podporují, jsou v oblasti poskytování kulturních služeb ve společnosti asi nejznámější.

3.5.1.3. Státní fondy

Státní fondy České republiky jsou zřizovány za účelem podpory konkrétních oblastí kulturního života svých občanů. Mezi státní fondy patří Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie a do roku 2008 existoval pro finanční podporu kultury také Státní fond kultury České republiky, který byl usnesením vlády č. 839 ke dni 01.01.2009 zrušen.

Státní fond České kinematografie je spravován Ministerstvem kultury České republiky, má příjmy z obchodního využití kinematografických děl, k nimž má autorská práva, z příplatků, která je přičtena k ceně vstupného do kin, z podílů na výnosech dříve podpořených děl, ze splátek poskytnutých návratných finančních výpomocí, ale také například z úroků finančních prostředků uložených na běžném či termínovaném vkladu.

Fond poskytuje účelové dotace, půjčky nebo návratnou finanční výpomoc na tyto účely:

- tvorbu českého kinematografického díla
- výrobu českého kinematografického díla
- distribuci hodnotného kinematografického díla
- propagaci české kinematografie
- technický rozvoj a modernizaci české kinematografie
- výrobu, distribuci a propagaci kinematografických děl národnostních a etnických menšin, žijících na území České republiky [3]

Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie vyřizuje na základě usnesení vlády České republiky z ledna roku 1996 žádosti o koprodukční statut podle Evropské úmluvy o filmové koprodukci. [3]

Stejně tak jako Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, poskytoval Státní fond kultury České republiky účelové dotace, půjčky nebo návratnou finanční výpomoc na tyto kulturní aktivity:

- podporu vzniku, realizaci a uvádění umělecky hodnotných děl
- propagaci české kultury v zahraničí
- výstavní a přednáškovou činnost
- pořádání kulturních festivalů, přehlídek a obdobných kulturních akcí
- získávání, obnovu a udržování kulturních a sbírkových předmětů
- ochranu, údržbu a doplňování knihovního fondu
- výstavní a přednáškovou činnost
- ediční počiny v oblasti neperiodických i periodických publikací
- podporu kulturních projektů sloužících k uchování a rozvíjení kultury národnostních menšin v České republice
- podporu vysoce hodnotných neprofesionálních uměleckých aktivit

Na příjmech fondu se podílely finanční prostředky získané z pronájmu nemovitostí, z úroků z běžného účtu a také z příjmů z autorského zákona tzv. „odúmrť“. [3]

3.5.2. Podpora kultury ze soukromých zdrojů

Jednou z možností financování kultury je také financování ze soukromých zdrojů formou dárcovství, sponzoringu nebo fundraisingu.

Dárcovství spočívá ve věnování materiální pomoci bez zpětné odměny pro dáorce kromě jeho osobního uspokojení a občanského sebevědomí. Finance se poskytují na základě darovací smlouvy.

Sponzoring se odlišuje od dárcovství tím, že sponzor na rozdíl od dáorce získá od neziskové organizace za svůj sponzorský příspěvek službu v podobě propagace a reklamy. Smlouva v tomto případě není smlouvou darovací, ale o reklamě.

Fundraising je systematická činnost zaměřená na cílené získávání finančních či jiných prostředků na činnost dané organizace. Jedná se o aktivní nabídku spolupráce oproti pasivnímu čekání na dotační příležitosti. Mezi základní metody tohoto přístupu patří pořádání společenských akcí, osobní setkání, inzerce, veřejná sbírka, telefonická či poštovní kampaň.

Fundraising se České republice začal více rozvíjet a profesionalizovat až po roce 1989, kdy došlo k prudkému rozvoji v neziskové sféře. [2]

3.5.3. Financování kultury z fondů EU

Po přistoupení České republiky do Evropské Unie 1. května 2004 a také uzavřením Dohody o účasti České republiky v Evropském hospodářském prostoru dne 14. října 2003 se otevřela možnost financování kultury ještě z dalších zdrojů, a to z Evropského hospodářského prostoru, Finančního mechanismu a Norského finančního mechanismu.

Využitelnost finančních prostředků z fondů Evropské unie pro programovací období 2007 – 2013 je obecně vymezena ve Strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost.

Konkrétní zaměření a podmínky získání dotací ze strukturálních fondů EU pro oblast kultury stanoví zejména obecná a specifická nařízení k těmto fondům. Základním dokumentem, který stanovuje možnost čerpání prostředků z fondů EU pro Českou republiku je Národní strategický referenční rámec. Ten vymezuje dvě hlavní oblasti, v nichž lze čerpat prostředky pro oblast kultury spojené se dvěma strategickými cíly dokumentu.

Integrovaný operační program je jedním z osmi programů České republiky pro čerpání prostředků z fondu EU v letech 2007 – 2013, kde pro podporu kultury je zásadní Prioritní osa 5 „Národní podpora územního rozvoje“ a v rámci ní Oblast intervence 5.1 „Národní podpora využití potenciálního kulturního dědictví“.

Program rozvoje venkova v České republice pro období 2007 – 2013 v části III.2.2 popisuje aktivity, které podporuje v rámci Obnovy a rozvoje kulturního dědictví venkova.

Ve vybraných regionech se dále nabízí možnost čerpat finance prostřednictvím programů přeshraniční spolupráce. Těchto programů je pět: ČR – Bavorsko, ČR – Polsko, ČR – Rakousko, ČR – Sasko a ČR – Rakousko.

Na regionální úrovni jsou možnosti čerpání pro oblast kultury vymezeny v regionální operačních programech pro jednotlivé regiony soudržnosti NUTS 2.

Dalšími možnými programy jsou programy Kultura, Media a Mezinárodní fond pro podporu kultury, který spravuje správní rada zřízená Generální konferencí UNESCO. [3]

V závěru kapitoly věnované zdrojům financování kultury je nutné zmínit, že většina subjektů v oblasti kultury využívá vícezdrojové financování své činnosti, což znamená kombinaci výše uvedených nástrojů.

3.6. Neziskové organizace v oblasti kultury

Neziskové organizace vznikají za jiným účelem než za účelem podnikání. Mezi neziskové organizace patří občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy. Dále do neziskových organizací mohou být zařazeny také státní organizace jako rozpočtové a příspěvkové organizace, pokud jsou zakládány k jiným účelům než k podnikání. Příspěvkové organizace Ministerstva kultury České republiky a příspěvkové organizace krajů a obcí patří mezi nejčastější formu státních neziskových organizací.

Příjmy příspěvkových organizací tvoří příspěvky od zřizovatele, na které mají ze zákona nárok, přičemž výše příspěvků jsou každoročně stanoveny na základě jednání se zřizovatelem podle plánu kulturních činností na další rok včetně navrhovaného rozpočtu a podle výsledků činností roku předešlého. Dále tyto organizace získávají příjmy z vlastní činnosti a navíc se mohou ucházet o zdroje z dotačních titulů. [13]

3.6.1. Státní neziskové organizace

Na základě Ústavy České republiky, která definuje funkce státu, musí být většina státního rozpočtu získaná především z daní, použita na zajištění služeb. Tyto služby, mezi které patří např. doprava, školství, oblast důchodového zabezpečení, ale také kultury a další, je povinna zajišťovat veřejná správa. Stát za tímto účelem zřizuje státní rozpočtové a příspěvkové organizace. [13]

Příspěvkové organizace Ministerstva kultury ČR

Ministerstvo kultury České republiky kromě faktu, že je nejvyšším subjektem státní správy v oblasti kultury České republiky je také zřizovatelem některých příspěvkových organizací, na které každoročně ze svého rozpočtu přispívá.

Po reformě veřejné správy v roce 2000, a zvláště pak v roce 2002 došlo k převedení některých pravomocí, působnosti a majetku na kraje a obce a bylo mnoho kulturních organizací převedeno pod jejich zřizovatelskou funkci. Ministerstvo si ponechalo ty organizace, které mají funkci národního charakteru a příspěvkové organizace, které pečují o kulturní dědictví České republiky. Například ještě po roce 1989 zřizovalo Ministerstvo kultury České republiky kolem 80 příspěvkových organizací, v roce 2002 už jen 39, v roce 2009 celkem 31 a v současné době jich zřizuje celkem 30. [8]

Příspěvkové organizace zřizované Ministerstvem kultury ČR jsou:

- Národní památkový ústav
- Národní muzeum
- Národní technické muzeum
- Památník národního písemnictví
- Moravské zemské muzeum
- Muzeum umění Olomouc
- Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze
- Technické muzeum v Brně
- Slezské zemské muzeum
- Husitské muzeum v Táboře
- Muzeum romské kultury v Brně

- Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm
- Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě
- Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi
- Památník Lidice
- Památník Terezín
- Národní galerie v Praze
- Moravská galerie v Brně
- Národní knihovna ČR
- Moravská zemská knihovna v Brně
- Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana
- Národní divadlo
- Státní opera Praha
- Institut umění – Divadelní ústav
- Česká filharmonie
- Pražský filharmonický sbor
- Národní filmový archiv
- Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
- Národní ústav lidové kultury. [12]

Příspěvkové organizace zřizované kraji a obcemi

Příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky jsou důležitými institucemi v poskytování kulturních služeb a jejich počet je nepoměrně vyšší než počet příspěvkových organizací zřizovaných přímo Ministerstvem kultury České republiky.

Příspěvkové organizace územních samosprávných celků jsou zřizovány zpravidla pro neziskové činnosti v jejich působnosti.

Právní rámec těchto organizací upravuje zákon 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), kde v předmětu úpravy tohoto zákona je mimo jiné uvedeno, že upravuje příspěvkových organizací zřízených organizačními složkami státu. Další právní rámec příspěvkových

organizací je ukotven v zákoně č. 250/200 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, kde v § 27 až § 32 tohoto zákona je vymezeno:

- Zřizování, změny a zrušení příspěvkových organizací
- Finanční hospodaření příspěvkových organizací
- Peněžní fondy příspěvkových organizací
- Rezervní fond
- Investiční fond
- Fond odměn.

3.6.2. Nestátní neziskové organizace

Podpora kultury v České republice probíhá nejen organizacemi zřizovanými státem, tedy Ministerstvem kultury České republiky, dalšími veřejnými institucemi jako jsou kraje a obce, ale také formou nestátních neziskových organizací, které jsou důležitými subjekty podílejícími se na podpoře kultury.

Do skupiny nestátních neziskových organizací zahrnujeme především občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy.

Pojem neziskovost těchto organizací neznamená, že tyto organizace nemají zisk ze své činnosti, ale že vytvořený zisk se nerozděluje vlastníkům, ale znovu se vrací do další činnosti organizace. Kromě zdrojů z vlastní činnosti, mají navíc ještě občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti možnost žádat o finanční prostředky prostřednictvím grantů a dotací z veřejných rozpočtů. [13]

3.7. Kulturní politika

Základním dokumentem, který koncepčně a na úrovni vlády řeší otázku kultury je Státní kulturní politika na léta 2009 – 2014, kterou vláda schválila svým usnesením č. 1452 ze dne 19. listopadu 2008.

3.7.1. Východiska

Státní kulturní politika má navrhnout soustavu opatření jejichž provedení má změnit pohled na kulturu jako na využití volného času nebo jako něco co spotřebovává zdroje generované jinými sektory.

Ve studii *Ekonomika kultury v Evropě*, kterou pro Evropskou komisi zpracovala společnost KEA Public Affairs ve spolupráci s Media Group (při School of Economy, Turku, Finsko) a MKW Wirtschaftsforschung GmbH (*The Economy of Culture in Europe*, Evropská komise, říjen 2006) jsou uvedena tato fakta:

- kulturní a kreativní sektor v EU zaznamenal v roce 2003 obrát 653 mld. EUR, tj. 2,6 % HDP EU; to je více, než vytvořil např. sektor nemovitostí (2,1 %), výroba potravin, nápojů a tabáku (2,1 %) či chemický a gumárenský průmysl včetně výroby plastických hmot (2,3 %);
- růst v tomto sektoru byl v letech 1999-2003 o více než 12% bodů rychlejší než činil průměr EU;
- kulturní sektor zaměstnával v roce 2004 více než 4,7 mil. osob (2,5 % ekonomicky aktivní populace EU25); zaměstnanost v této sféře rostla rychleji než průměr v EU a vykazovala výrazné znaky „modernosti“ – resp. toho, jak by pracovní scéna mohla vypadat v budoucnu - flexibilnější, orientovaná na projekty, vyžadující mobilitu a vyšší kvalifikaci.

Kromě ekonomického aspektu má kultura rovněž rozměr duchovního základu společnosti, jež je měřítkem vyspělosti a součástí národní identity. V tomto ohledu má dispozice být hybatelem udržitelného rozvoje, prosperity a konkurenceschopnosti pro celou společnost.

Do budoucna se mohou aspekty jako schopnost inovace, sociální soudržnost a kreativita stát zásadními v konkurenci kultur euroatlantických a kultur zejména asijských a dalších a ukázat se jako prvek ovlivňující životy národů podobně jako průmyslová revoluce. A ty mají původ právě v umění a kultuře.[1]

3.7.2. Vize

Kultura je v koncepci státní politiky chápána i vzhledem k výše uvedenému jako jízdenka do budoucnosti. Úkolem státu je tedy rámcově utvářet optimální vztahy mezi

kulturou a ostatními oblastmi společnosti, podporovat kreativitu, výzkum, dárcovství, poskytnout případné zdroje a posílit tím konkurenční schopnost v globálním měřítku.

Tato vize kultury je shrnuta do následujících bodů:

- Kultura jako sektor, který v příštích letech může sehrát zásadní roli v rozvoji celé společnosti, a který může být oporou pro sociální, environmentální a ekonomický rozvoj České republiky.
- Kladné využití evropského i globálního kontaktu díky geografické poloze České republiky.
- Prostor pro kulturní tvorbu a využití kulturních hodnot vytvořených v minulosti musí zůstat otevřený a přístupný.
- Úkolem obcí, krajů a státu a jejich institucí je kromě podpory i propojení s ostatními oblastmi společnosti, zejména zpřístupnění kulturního dědictví k využití v ostatních oblastech.
- Na těchto principech lze stavět základy budoucí konkurenceschopnosti země. [1]

3.7.3. Cíle, úkoly, opatření

Cíle kulturní politiky jsou vymezovány tak, aby v co nejširším měřítku pokrývali vize definované v předchozí kapitole. Tyto cíle jsou čtyři a ke každému z nich je zároveň definován úkol a opatření směřující k jeho realizaci.

Cíl 1 – Ekonomická a společenská dimenze

Využití kultury a umění a s nimi spojené aktivity ke zvýšení konkurenční schopnosti ostatních oborů a činností. Tento cíl směřuje především k využívání kulturních hodnot ať již v nehmotném (intelektuální dimenze, kreativita, inovace) či v hmotném (umělecká díla, kulturní krajina, historické dědictví apod.) smyslu.

Do této oblasti by měla patřit opatření k rozvoji kulturního průmyslu, uplatnění mezinárodních zkušeností v rozvoji kulturního průmyslu a rozvoji umělecké tvorby, efektivnější využití památek, galerijních a muzejních sbírek, krajinných a urbanistických celků v cestovním ruchu atd.

Vybrané úkoly/opatření:

- program zmapování a analýzy potřeb umění, kulturních a kreativních průmyslů v ČR a transfer mezinárodních zkušeností
- využití metody otevřené koordinace pro účinnější prosazení ochrany kulturních hodnot a rozvoje kulturní rozmanitosti v koncepčních materiálech krajů a obcí
- zavedení kritéria „přínos pro kreativitu a inovaci“ v podpůrných programech Ministerstva kultury ČR
- pilotní projekty Public Private Partnership (PPP)
- posílení role kultury v politice vnějších vztahů a prosazování hospodářských zájmů v zahraničí
- zlepšení přístupu kulturních statků a služeb ze zahraničí na tuzemský trh
- využití pozice českého filmu ve světě a možnost koprodukce k rozšíření kulturní spolupráce
- uměleckou tvorbou napomoci řešit environmentální problematiku.[1]

Cíl 2 – Občanská dimenze – rozvoj osobnosti

Zdůraznění kultury v profesním a osobnostním růstu jedince zejména pro rozvoj individuálních postojů, kultivaci demokratických hodnot a tvořivosti.

Vybrané úkoly/opatření:

- podpora mezinárodní i regionální mobility jednotlivých aktérů v oblasti kultury
- vytváření mechanismů podpory trhu se současným výtvarným uměním
- posílení výuky znalostí o kultuře a kulturních dovedností ve vzdělávacích zařízeních
- podpora projektů usnadňujících přístup znevýhodněných občanů a minorit ke kulturním službám
- posílení dobrovolnických aktivit při ochraně, propagaci a péči o kulturní dědictví
- podpora systému celoživotního vzdělávání pracovníků v oblasti kultury

- zvyšování povědomí veřejnosti a všech zainteresovaných subjektů o právech chráněných autorským zákonem [1]

Cíl 3 – Role státu, krajů a obcí při podpoře, zachování a tvorbě kulturních hodnot

Poskytování přímých i nepřímých podpor k uchování existujících kulturních hodnot a při tvorbě nových.

Vybrané úkoly/opatření:

- vyšší motivace vlastníků památek ke kontinuální péči o památkový fond
- program na podporu uchování drobných památek v krajině
- podpora akvizičních činností muzeí, galerií, knihoven a Národního filmového archivu
- podpora lepšího materiálového, prostorového a technického zázemí muzeí, galerií a knihoven
- digitalizace kulturního obsahu
- vytváření podmínek pro trvalé uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů jako důležité složky kulturního dědictví
- podpora vybraných projektů z programu IOP (Integrovaný operační program) a součinnost s kraji při realizaci ROP (Regionální operační program)
- podpora tvorby kinematografických děl
- rozvoj mimorozpočtových zdrojů na podporu kultury
- posilování motivace k soukromé podpoře kultury [1]

Cíl 4 – Role státu při tvorbě pravidel

Vytváření nediskriminačního a transparentního prostředí pro kulturní činnosti na úrovni státu, kraje a obcí.

Vybrané úkoly/opatření:

- návrh nového památkového zákona
- péče o nemateriální kulturní dědictví
- navrácení nelegálně vyvezených kulturních statků v rámci EU a aplikace směrnice č. 7/93/EHS
- návrh nového zákona o kinematografii
- aplikace pravidel EU pro audiovizuální tvorbu a plurality médií
- vyšší podíl veřejnosti na činnosti veřejnoprávních institucí v kultuře
- zlepšení odměňování zaměstnanců v kultuře
- nová úprava podmínek pro fungování neziskových organizací v kultuře [1]

4. VÝSLEDKY PRÁCE

4.1. Souhrnný vývoj financování kultury

V níže uvedené tabulce je uveden souhrnný vývoj financování kultury v České republice z veřejných rozpočtů. Data jsou získána z odborného pracoviště Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu pro roky 1991 až 2009 a je možné je rozčlenit do tří kapitol. Tyto kapitoly zahrnují výdaje Ministerstva kultury ČR, výdaje z veřejných rozpočtů a výdaje na kulturu celkem.

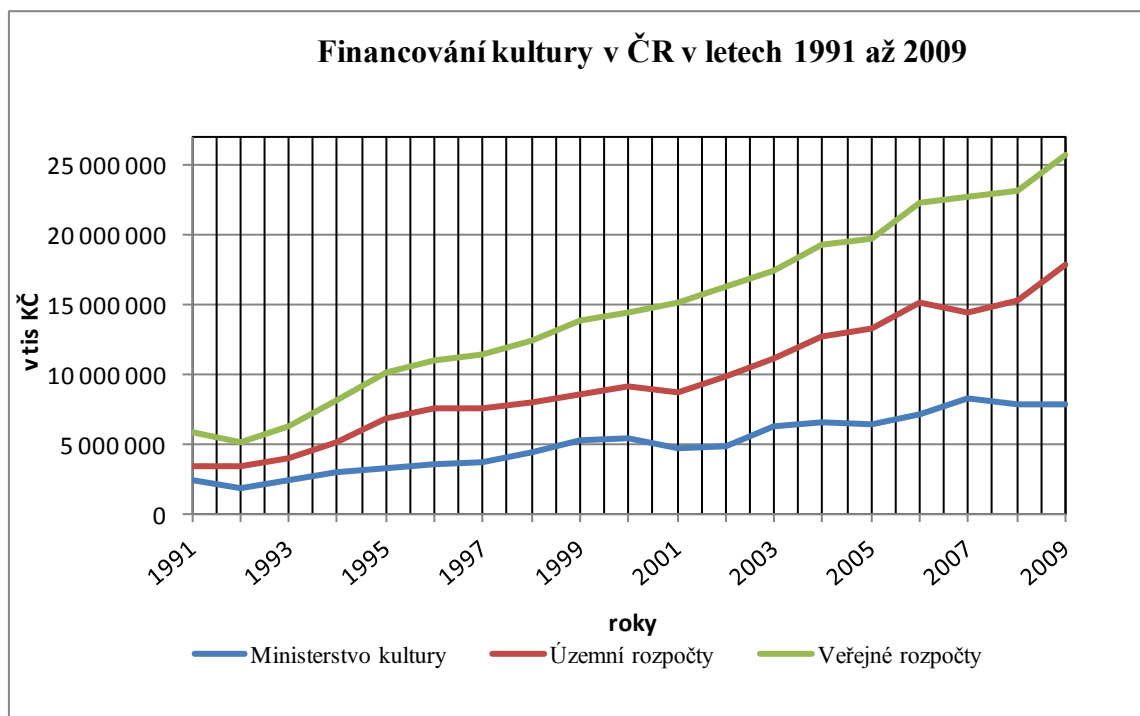
Tabulka č. 3 - Souhrnné výdaje na kulturu v ČR (v tis. Kč)

		Ministerst vo kultury	Územní rozpočty	Veřejné rozpočty
Rok	n	y	y	y
1991	1	2 490 419	3 392 979	5 883 398
1992	2	1 844 068	3 380 571	5 224 639
1993	3	2 405 635	3 955 984	6 361 619
1994	4	2 971 808	5 187 325	8 159 133
1995	5	3 320 429	6 903 672	10 224 101
1996	6	3 529 776	7 516 992	11 046 768
1997	7	3 776 307	7 648 092	11 424 399
1998	8	4 397 465	8 018 089	12 415 554
1999	9	5 244 078	8 576 661	13 820 739
2000	10	5 371 730	9 098 697	14 470 427
2001	11	4 760 291	8 757 003	15 196 637
2002	12	4 809 334	9 945 726	16 252 452
2003	13	6 233 477	11 180 095	17 413 572
2004	14	6 549 237	12 739 787	19 289 024
2005	15	6 497 303	13 242 093	19 739 396
2006	16	7 095 093	15 230 813	22 325 906
2007	17	8 300 419	14 510 554	22 810 973
2008	18	7 940 638	15 266 252	23 206 890
2009	19	7 844 221	17 847 634	25 691 855

V tabulce je možno vidět disproporce v letech 2001 a 2002, kdy z důvodů reformy veřejné správy tvoří celkové výdaje veřejných rozpočtů po přechodnou dobu výdaje Ministerstva kultury a územních rozpočtů, tedy krajů a obcí, ale i okresů, které byly

reformou zrušeny a jejich pravomoci a majetek přešel na kraje a obce. Tyto údaje byly vloženy do grafu č. 1.

Graf č. 1 - Souhrnné výdaje na kulturu v ČR

Z grafu můžeme zřetelně vidět, že křivky výdajů Ministerstva kultury i územních samosprávných celků, a tedy i celkových výdajů veřejných prostředků, mají progresivní tvar.

4.2. Vývoj výdajů Ministerstva kultury České republiky

Další fázi zpracování disponibilních údajů byly souhrnné výdaje Ministerstva kultury České republiky zhodnoceny pomocí základních popisných charakteristik analýzy časových řad. Tyto výsledky jsou shrnuty v tabulce č 4.

Tabulka č. 4 - Výdaje Ministerstva kultury ČR (v tis. Kč)

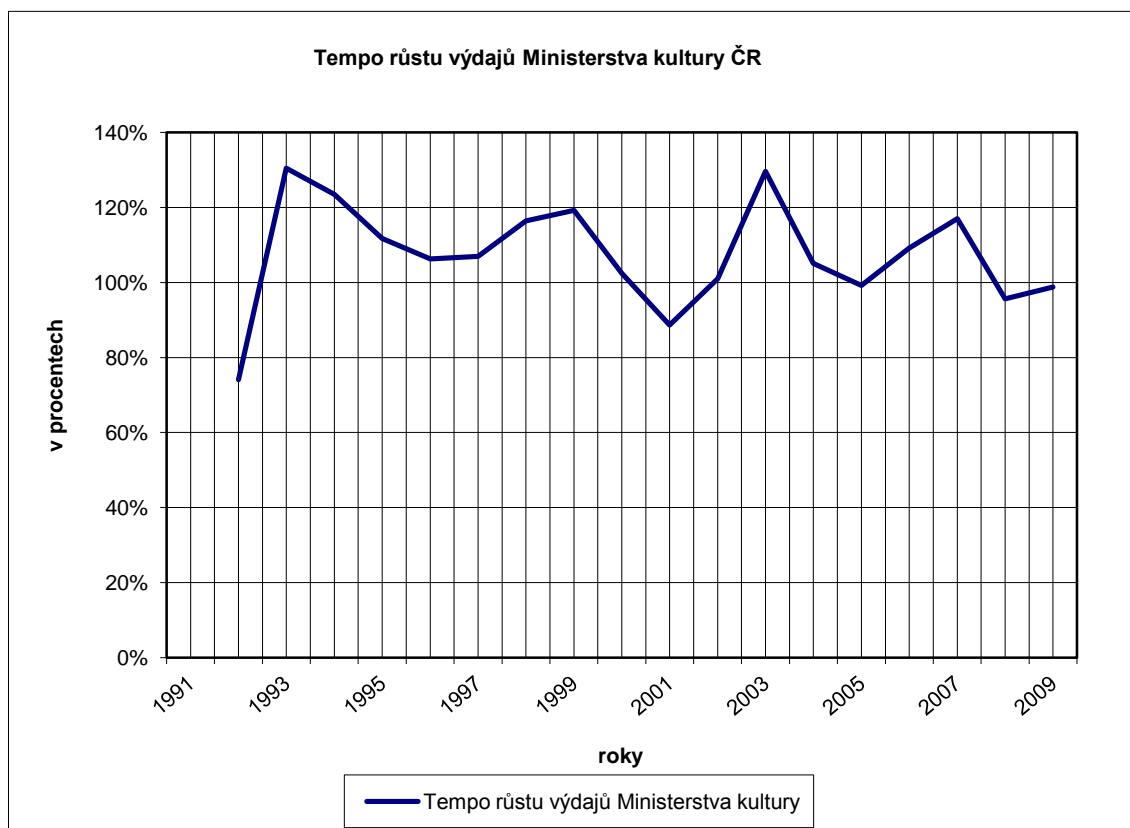
Výdaje Ministerstva kultury					
Rok	n	y	První diference	Koeficient růstu	Tempo růstu
1991	1	2 490 419			
1992	2	1 844 068	-646 351	0,7405	74 %
1993	3	2 405 635	561 567	1,3045	130 %
1994	4	2 971 808	566 173	1,2354	124 %
1995	5	3 320 429	348 621	1,1173	112 %
1996	6	3 529 776	209 347	1,0630	106 %
1997	7	3 776 307	246 531	1,0698	107 %
1998	8	4 397 465	621 158	1,1645	116 %
1999	9	5 244 078	846 613	1,1925	119 %
2000	10	5 371 730	127 652	1,0243	102 %
2001	11	4 760 291	-611 439	0,8862	89 %
2002	12	4 809 334	49 043	1,0103	101 %
2003	13	6 233 477	1 424 143	1,2961	130 %
2004	14	6 549 237	315 760	1,0507	105 %
2005	15	6 497 303	-51 934	0,9921	99 %
2006	16	7 095 093	597 790	1,0920	109 %
2007	17	8 300 419	1 205 326	1,1699	117 %
2008	18	7 940 638	-359 781	0,9567	96 %
2009	19	7 844 221	-96 417	0,9879	99 %

Z uvedených hodnot prvních diferencí je patrné, že analyzované souhrnné výdaje Ministerstva kultury České republiky ve sledovaném období 1991 až 2009 byly charakterizovány především rostoucím trendem. Meziroční pokles byl zaznamenán pouze v roce 1992, kdy ve srovnání s rokem 1991 se výdaje snížily o 646 351 tis. Kč. K dalšímu poklesu pak došlo až v roce 2001, menší meziroční pokles byl pak zaznamenán v roce 2005 a další poklesy byly zaregistrovány v roce 2008 a 2009.

Nejvyšší nárůsty výdajů Ministerstva kultury České republiky (ve srovnání s předchozím rokem), byly zjištěny v letech 2003 (v absolutním vyjádření oproti roku 2002 činil nárůst 1 424 193 tis. Kč) a v pořadí druhá nejvyšší absolutní hodnota tohoto nárůstu byla zaregistrována v roce 2007, kdy se proti roku 2006 výdaje zvýšily o 1 205 326 tis. Kč. V relativním vyjádření jsou tyto vývojové změny zachyceny prostřednictvím koeficientu růstu, respektive tempa růstu.

Graf č. 2 – Tempo růstu výdajů Ministerstva kultury ČR

Tyto charakteristiky ukazují, že k nejvyššímu relativnímu nárůstu výdajů Ministerstva kultury České republiky došlo v letech 1993 a 2003 (v těchto letech se zmíněné výdaje navýšily o 30 %), naopak k nejnižšímu relativnímu nárůstu výdajů tohoto ministerstva došlo v roce 1992.

Charakteristiky uvedené v tabulce č. 4 představují základní popisné (elementární) charakteristiky analyzovaného ukazatele „výdaje Ministerstva kultury České republiky“.

Pro detailnější analýzu tohoto ukazatele a pro konstrukci extrapolační předpovědi je nutné identifikovat vhodný trendový model. Z grafického vyjádření uvedeného grafu č. 1 i z rozboru charakteristik soustředěných v tabulce č. 4 je patrné, že vhodným trendovým modelem by mohl být lineární trendový model.

Pro danou časovou řadu byly zjištěny průměrné hodnoty, tedy průměrný absolutní přírůstek ve výši 297 433 tis. Kč a průměrný koeficient růstu 107 %. Určující meziroční růst výdajů. Obě hodnoty jsou uvedeny v tabulce č 5.

Tabulka č. 5 - Průměrné charakteristiky časové řady

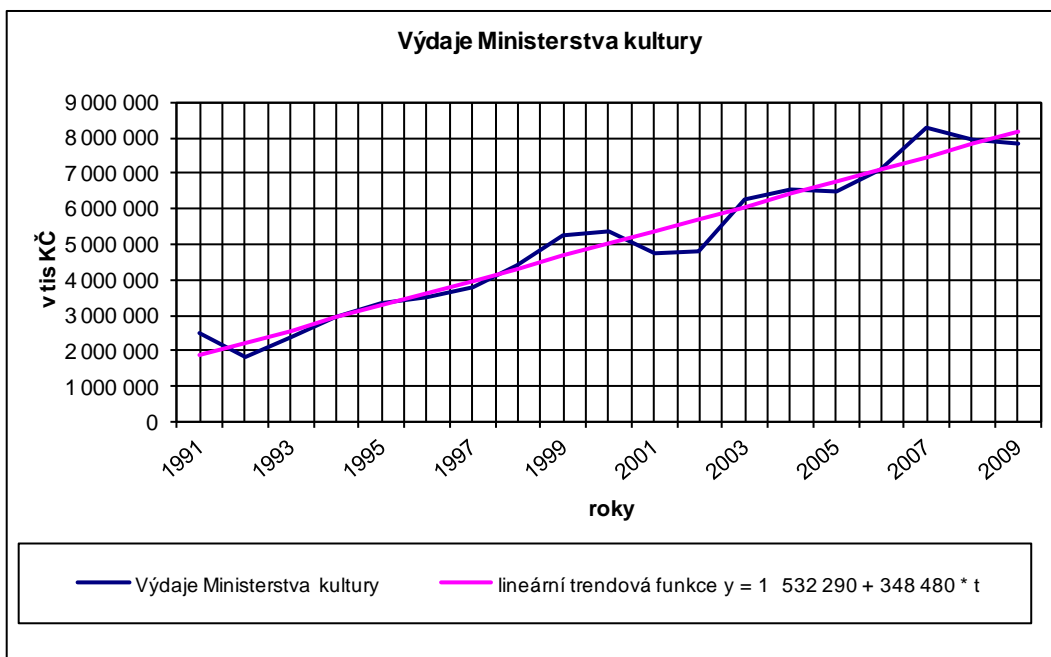
Průměrný absolutní přírůstek	Průměrný koeficient růstu
297 433	107%

Rovnice tohoto lineárního trendového modelu má tvar

$$y = 1\,532\,290 + 348\,480 * t.$$

Kvalita tohoto odhadnutého lineárního trendového modelu byla posouzena pomocí koeficientu korelace r tento koeficient dosáhl hodnoty 0.9777. Tato vysoká hodnota, která se blíží mezní hodnotě 1 signalizuje, že lineární trend představuje vhodný model pro popis vývojových tendencí výdajů Ministerstva kultury České republiky. Pro dokreslení této situace je možné také vypočítat hodnotu koeficientu determinace r^2 , která v procentuálním vyjádření činila 95,59 %. Znamená to, že lineární trendový model vystihuje 95,59 % variability výdajů Ministerstva kultury ČR. Zjištěné výdaje Ministerstva kultury ČR za období 1991 až 2009 spolu s odhadnutou lineární trendovou funkcí, jsou graficky prezentovány v grafu č. 3.

Graf č. 3 - Výdaje Ministerstva kultury ČR

Nalezený lineární trendový model výdajů Ministerstva kultury je použit pro tvorbu extrapolované předpovědi možných výdajů pro období 2010 až 2012. Horizont extrapolované předpovědi může činit podle obvyklých zásad uváděných například v publikacích [6] a [7] přibližně 1/3 délky referenčního období časové řady. Tato maximální hodnota horizontu předpovědi však v dané práci nebyla využita, protože by vzhledem k úsporným opatřením souvisejícím s ekonomickou situací nebyla tato délka horizontu předpovědi patrně reálná. Předpověď výdajů Ministerstva kultury ČR pomocí lineárního trendu byla stanovena pro rok 2010 až 2012.

Tabulka č. 6 – Výše předpokládaných výdajů Ministerstva kultury ČR (v tis. Kč)

Rok	n	y
2010	20	8 501 890
2011	21	8 850 370
2012	22	9 198 850

Vzhledem k vysoké hodnotě koeficientu korelace (respektive koeficientu determinace) pro odhadnutý lineární trendový model, bylo možné považovat uvedenou předpověď za dostatečně věrohodnou. Je však třeba poznamenat, že kvalita těchto předpovědí je podmíněna tím, že podmínky které ovlivňovaly vývoj výdajů Ministerstva kultury ČR v období 1991 až 2009 budou v zásadě pokračovat v období 2010 až 2012, pro které byly tyto extrapolací předpovědi zkonstruovány.

4.3. Vývoj výdajů územních samosprávných celků na kulturu

Stejně tak jako u souhrnných výdajů Ministerstva kultury České republiky, byly pomocí základních popisných charakteristik analýzy časových řad zhodnoceny výdaje územních samosprávných celků. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v tabulce č 7.

Tabulka č. 7 - Výdaje územních samosprávných celků (v tis. Kč)

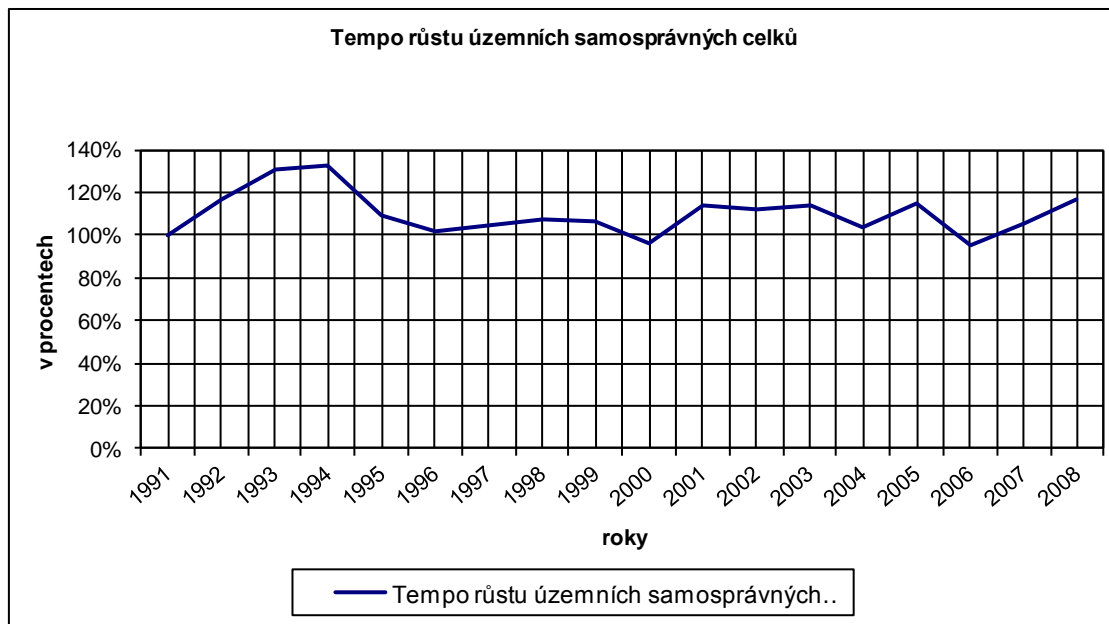
Výdaje územních samosprávných celků					
Rok	n	y	První diference	Koeficient růstu	Tempo růstu
1991	1	3 392 979			
1992	2	3 380 571	-12 408	0,9963	100%
1993	3	3 955 984	575 413	1,1702	117%
1994	4	5 187 325	1 231 341	1,3113	131 %
1995	5	6 903 672	1 716 347	1,3309	133 %
1996	6	7 516 992	613 320	1,0888	109 %
1997	7	7 648 092	131 100	1,0174	102 %
1998	8	8 018 089	369 997	1,0484	105 %
1999	9	8 576 661	558 572	1,0697	107 %
2000	10	9 098 697	522 036	1,0609	106 %
2001	11	8 757 003	-341 694	0,9624	96 %
2002	12	9 945 726	1 188 723	1,1357	114 %
2003	13	11 180 095	1 234 369	1,1241	112 %
2004	14	12 739 787	1 559 692	1,1395	114 %
2005	15	13 242 093	502 306	1,0394	104 %
2006	16	15 230 813	1 988 720	1,1502	115 %
2007	17	14 510 554	-720 259	0,9527	95 %
2008	18	15 266 252	755 698	1,0521	105 %
2009	19	17 847 634	2 581 382	1,1691	117 %

Z uvedených hodnot prvních diferencí je zřejmé, že ve sledovaném období 1991 až 2009 byl charakteristický pro výdaje územních samosprávných celků jejich rostoucí trend.

Velké nárůsty těchto výdajů byly zaznamenány v letech 1994, 1995, 2006 a 2009 oproti rokům předchozím. Největším z nich byl nárůst v roce 1995, kdy oproti roku 1994 vzrostly výdaje územních samosprávných celků o 1 716 347 Kč.

Meziroční pokles těchto výdajů byl zaznamenán v letech 1992, 2001 a 2007. Největší pokles sledovaných výdajů nastal v roce 2007, a to ve výši 720 259 tis. Kč. Graf č. 4 tempa růstu výdajů zachycuje relativní změny výdajů územních samosprávných celků.

Graf č. 4 – Tempo růstu výdajů územních samosprávných celků

Z grafu můžeme vyčíst, že k nejvyššímu nárůstu došlo v roce 1995 ve výši 33 % a nejnižšímu v roce 2007 ve výši 95 %.

V zájmu detailnější analýzy tohoto ukazatele a pro konstrukci extrapolací předpovědi bylo nutné identifikovat vhodný trendový model. Z grafického vyjádření uvedeného grafu č. 1 a z rozboru charakteristik uvedených v tabulce č. 4 byl vybrán jako nejvhodnější model lineární trendový. Rovněž byly spočítány průměrné hodnoty, tedy průměrný absolutní přírůstek ve výši 803 036 tis. Kč a průměrný koeficient růstu 110 % udávající o kolik meziročně územní samosprávné celky navýšily své výdaje. Obě hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 8.

Tabulka č. 8 - Průměrné charakteristiky časové řady

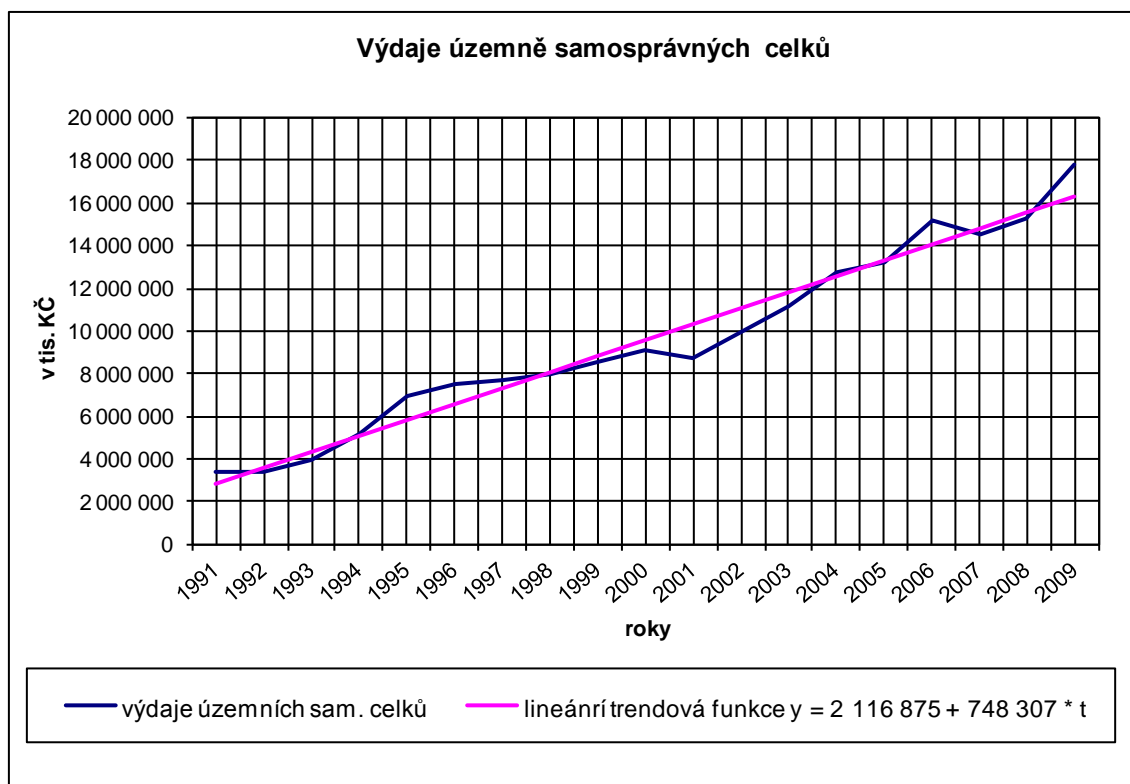
Průměrný absolutní přírůstek	Průměrný koeficient růstu
803 036	110%

Na základě předchozího postupu byla určena rovnice lineárního trendu:

$$y = 2\,116\,875 + 748\,307 * t.$$

Kvalita výsledného lineárního trendového modelu byla posouzena pomocí koeficientu korelace, který dosáhl hodnoty $r = 0,9832$, která se opět blíží mezní hodnotě 1 potvrzující vhodnost vybraného modelu. To zároveň potvrzuje vypočítaný koeficient determinace $r^2 = 0.9667$. Zjištěné výdaje územních samosprávních celků spolu s odhadnutou lineární trendovou funkcí za období 1991 až 2009 jsou zobrazeny v grafu č.6.

Graf č. 6 - Výdaje územních samosprávních celků

Nalezený lineárně trendový model územních samosprávních celků byl použit pro tvorbu extrapolované předpovědi možných výdajů v období 2010 až 2012 při respektování zásad uváděných v odborné literatuře. Předpokládané výdaje jsou uvedeny v tabulce č. 9.

Tabulka č. 9 – Výše předpokládaných výdajů územních samosprávních celků (v tis. Kč)

Rok	n	y
2010	20	17 083 015
2011	21	17 831 322
2012	22	18 579 629

Na základě vysoké hodnoty koeficientu korelace a koeficientu determinace pro odhadnutý trendový model, bylo možné pokládat předpověď za dostatečně věrohodnou při předpokladu zachování stejných podmínek jako v období 1991 až 2009.

4.4. Vývoj výdajů veřejných rozpočtů na kulturu

V poslední části vlastní práce se budeme věnovat zpracování dostupných údajů o výdajích na kulturu z veřejných rozpočtů na kulturu. I tato data budou zhodnocena pomocí základních popisných charakteristik analýzy časových řad. Výsledky jsou shrnuty v tabulce č.10.

Tabulka č. 10 - Výdaje z veřejných rozpočtů (v tis. Kč)

Výdaje veřejných rozpočtů celkem					
Rok	n	y	první diference	Koeficient růstu	Tempo růstu
1991	1	5 883 398			
1992	2	5 224 639	-658 759	0,8880	89 %
1993	3	6 361 619	1 136 980	1,2176	122 %
1994	4	8 159 133	1 797 514	1,2826	128 %
1995	5	10 224 101	2 064 968	1,2531	125 %
1996	6	11 046 768	822 667	1,0805	108 %
1997	7	11 424 399	377 631	1,0342	103 %
1998	8	12 415 554	991 155	1,0868	109 %
1999	9	13 820 739	1 405 185	1,1132	111 %
2000	10	14 470 427	649 688	1,0470	105 %
2001	11	15 196 637	726 210	1,0502	105 %
2002	12	16 252 452	1 055 815	1,0695	107 %
2003	13	17 413 572	1 161 120	1,0714	107 %
2004	14	19 289 024	1 875 452	1,1077	111 %
2005	15	19 739 396	450 372	1,0233	102 %
2006	16	22 325 906	2 586 510	1,1310	113 %
2007	17	22 810 973	485 067	1,0217	102 %
2008	18	23 206 890	395 917	1,0174	102 %
2009	19	25 691 855	2 484 965	1,1071	111 %

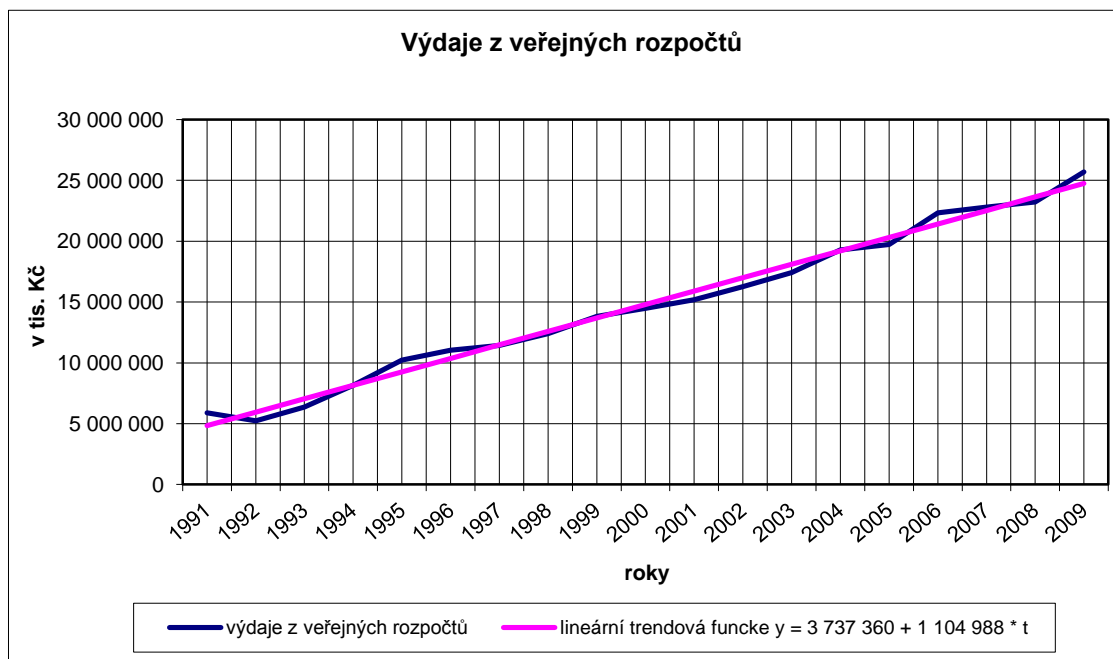
Z výsledných hodnot první diference uvedené časové řady je zřejmé, že analyzované údaje výdajů veřejných rozpočtů v České republice v letech 1991 až 2009 měly rostoucí trend.

Meziroční pokles byl zaznamenán pouze z roku 1991 na rok 1992, kdy v roce 1992 nastal propad 658 759 tis. Kč. Nejvyšší nárůsty výdajů veřejných rozpočtů byly zjištěny v roce 2006 ve výši 2 586 510 tis. Kč a v roce 2009 ve výši 2 064 968 tis. Kč.

V relativním vyjádření jsou tyto vývojové změny zachyceny koeficientem růstu, respektive tempem růstu. Vývoj tempa růstu je možné sledovat v grafu č. 6.

Graf č. 6 - Výdaje z veřejných rozpočtů

Tyto charakteristiky ukazují, že k nejvyššímu relativnímu nárůstu výdajů veřejných rozpočtů došlo v roce 1995 (výdaje vzrostly oproti předchozím rokům o 25 %). Naopak k nejnižšímu relativnímu nárůstu výdajů došlo v roce 1992, a to o 11 %. Pro detailnější analýzu ukazatele výdajů veřejných rozpočtů byl nutné vybrat vhodný trendový model. Na základě grafu č. 1 a rozboru charakteristik v tabulce č. 4 bylo patrné, že i v tomto případě bude lineární trendový model nejvhodnější.

Pro danou časovou řadu výdajů z veřejných rozpočtů byly spočítány průměrné hodnoty, tedy průměrný absolutní přírůstek ve výši 1 100 570 tis. Kč, jakož i průměrný koeficient růstu 109 %, které nám určují meziroční růst výdajů. Obě tyto hodnoty jsou zaneseny v tabulce č.11.

Tabulka č. 11 - Průměrné charakteristiky časové řady

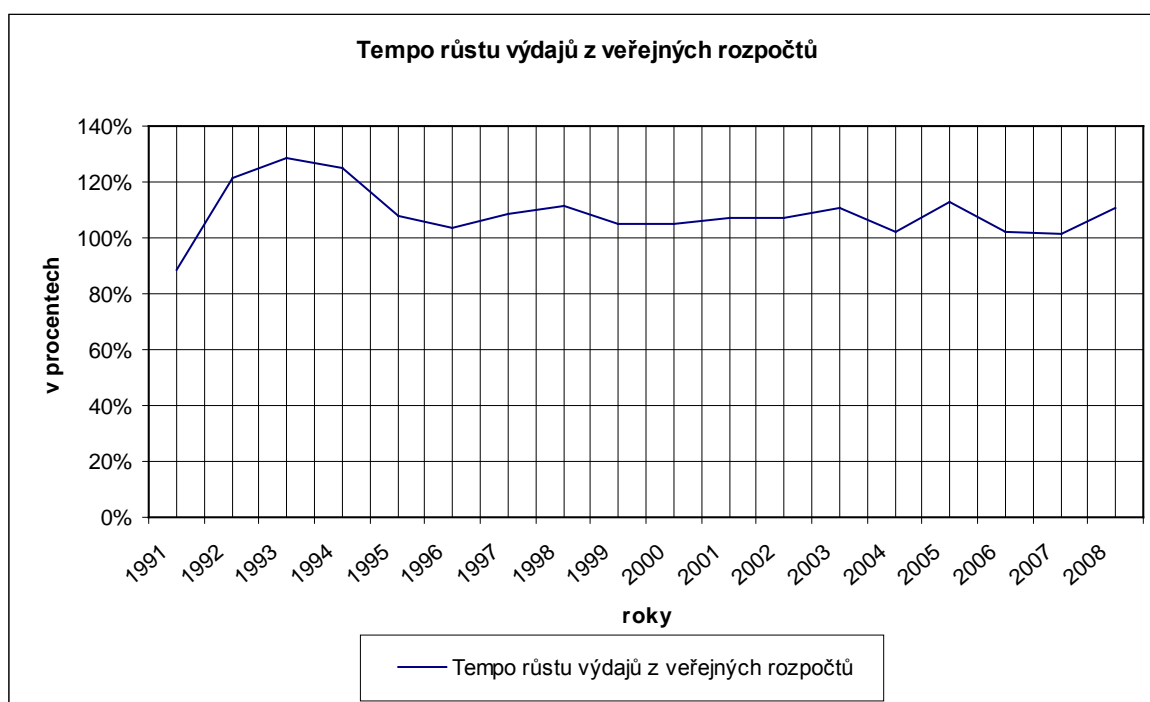
Průměrný absolutní přírůstek	Průměrný koeficient růstu
1 100 470	109 %

Rovnice lineárního trendového modelu pro výdaje z veřejných rozpočtů má tvar

$$y = 3\,737\,360 + 1\,104\,988 * t.$$

Kvalita zvoleného lineárního trendového modelu byla opět posouzena pomocí koeficientu korelace při hodnotě $r = 0,9947$ a koeficient determinace dosahující hodnoty $r^2 = 0,9894$, což poskytuje potvrzení o správnosti použití zvoleného trendu. Zjištěná data o výdajích veřejného rozpočtu za období 1991 až 2009 zobrazuje graf č. 7.

Graf č. 7 – Tempo růstu výdajů veřejných rozpočtů

Nalezený lineární trendový model výdajů veřejných rozpočtů byl použit pro tvorbu extrapolované předpovědi možných veřejných výdajů v období 2010 až 2012. Délka předpovědi byla tedy stanovena na následující 3 roky při respektování všech zásad souvisejících s podmínkou maximální délky, a to 1/3 referenčního období časové řady. Výsledná předpověď je zanesena v tabulce č. 12

Tabulka č. 12 – Výše předpokládaných výdajů veřejných rozpočtů na kulturu (v tis. Kč)

Rok	n	y
2010	20	25 837 120
2011	21	26 942 108
2012	22	28 047 096

Vzhledem k opětovně vysoké hodnotě koeficientu korelace (koeficientu determinace pro zvolený lineární trendový model, bylo možné pokládat uvedenou předpověď za věrohodnou se zřetelem na podmínky, které mohou ovlivňovat vývoj výdajů z veřejných rozpočtů.

5. ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zkoumání, zhodnocení a popis vývoje financování kultury v letech 1991 až 2009 z veřejných rozpočtů. Pro naplnění tohoto cíle byly využity časové řady výdajů Ministerstva kultury České republiky, územních samosprávných celků, tedy krajů, obcí a výdajů z veřejných rozpočtů celkem. Do výdajů územních samosprávných celků byly také až do roku 2002 zahrnuty výdaje okresů, které byly zrušeny reformou veřejné správy. Tyto časové řady byly analyzovány prostředky popisné statistické analýzy časových řad a některých modelových nástrojů metodologie analýzy časových řad.

V teoretické části bakalářské práce byly definovány subjekty kultury, způsob financování kultury v České republice, uvedeny stěžejní dokumenty vztahující se k této problematice a popsány vize a cíle kulturní politiky České republiky pro roky 2009 až 2014 dle Ministerstva kultury České republiky.

V praktické části této práce byla provedena analýza vývoje výdajů na kulturu z veřejných rozpočtů v období 1991 až 2009. Následně byla stanovena předpověď na roky 2010 až 2012. Výdaje na kulturu byly rozděleny na výdaje Ministerstva kultury České republiky, tedy výdaje ze státního rozpočtu, výdaje územních samosprávných celků, tedy krajů a obcí a do reformy veřejné správy také okresů, a výdaje z veřejných rozpočtů celkem. V každé z kapitol vlastní práce byl pomocí modelu lineárního trendu odhadnut pravděpodobný vývoj pro následující tři roky. Stanovené extrapolační předpovědi naznačovaly, že trend analyzovaných ukazatelů bude mít rostoucí charakter.

Pomocí koeficientů korelace doplněných koeficienty determinace byla ověřena vhodnost tohoto trendového modelu pro popis vývojových tendencí a tvorbu extrapolačních předpovědí uvažovaných ukazatelů financování kultury České republiky.

Tyto charakteristiky kvality modelů časových řad naznačovaly, že odhadnuté trendové modely mohou představovat vhodné východisko tvorby příslušných extrapolačních předpovědí. Je však stále nutné zdůrazňovat, že kvalita těchto předpovědí je velmi závislá na dodržení tzv. principu „*ceteris paribus*“. Tento princip znamená, že podmínky, jež ovlivňovaly vývoj analyzovaných ukazatelů v příslušném referenčním období, budou v zásadě bez větších změn působit i v následujícím období pro něž jsou extrapolační předpovědi konstruovány.

Dále byly v praktické části spočítány absolutní a relativní charakteristiky. Jedná se o první diference, které až na několik případů vykazovaly růst. Poté byly vždy vypočteny relativní charakteristiky, což jsou koeficient růstu a tempo růstu, které zkoumají relativní rychlost změn pro sledované období v letech 1991 až 2009. Opět až na několik výjimek nedošlo k poklesu pod úroveň 100 % a analyzované výdaje tedy ve většině případů rostly.

Výsledky této práce tedy ukazují, že při zachování stabilních podmínek stejně jako v letech 1991 až 2009, by výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů měly mít i nadále pravděpodobně rostoucí charakter. Mezi faktory, které by tento trend mohly ohrozit, můžeme zařadit případnou reformu veřejné správy, další finanční krizi nebo volby, následnou změnu ve vedení Ministerstva kultury České republiky a územních samosprávných celků a s tím související změny v plánovaných výdajích z veřejných rozpočtů.

6. SEZNAM LITERATURY

- [1] Kolektiv autorů, *Státní kulturní politika na léta 2009 – 2014*, Ministerstvo kultury ČR, Praha 2009
- [2] Kolektiv autorů, *Komparace systémů finanční podpory kultury v ČR s vybranými vyspělými státy*, Ministerstvo kultury ČR, Praha, 2008,
- [3] Kolektiv autorů, *Podkladová studie ke Státní kulturní politice na léta 2009 - 2014*, Ministerstvo kultury ČR, Praha, 2008
- [4] Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení)
- [5] Zákon č. 129/2000 Sb., ze dne 12. dubna 2000, o krajích (krajské zřízení)
- [6] Svatošová L., Kába B., Prášilová M., *Zdroje a zpracování sociálních a ekonomických dat – učební texty*, PEF ČZU, Praha 2006, ISBN 80-213-1189-4
- [7] Svatošová , L., Kába , B., *Statistické metody II.*, Praha : PEF ČZU, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9
- [8] Mockovčiaková, A., *Financování kultury z veřejných rozpočtů v roce 2009 (2001-2009)*, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Praha, 2010
- [9] Kolektiv autorů, *Studie pro potřeby vytvoření Programu zmapování a analýzy potřeb umění, kulturních a kreativních průmyslů v ČR a transferu mezinárodních zkušeností*, Ministerstvo kultury ČR, Praha 2009
- [10] *Všeobecná deklarace UNESCO o kulturní diversitě*, [online] 2007 [cit. 9. září 2011], Dostupné z <<http://www.mkcr.cz/cz/zahranicni-vztahy/unesco/deklarace--doporuceni-a-jine-oficialni-dokumenty-unesco-392/>>
- [11] Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS), www.nipos-mk.cz
- [12] Ministerstvo kultury, www.mkcr.cz
- [13] Ministerstvo financí ČR, www.mfcr.cz